

Matot, mane asmeniškai ir mano draugus užgavo vieno iš TSRS deputato liaudies kalba "Atgimimo bangoje" rugsėjo 27-ąją. Iš jo kalbos sekė, kad mes neva agituojuame jaunimą, o patys, tai slepiamės. Mes nerizikuojame. Ta tema, kaip tik tai kalbėjau vakar Sąjūdyje. Aš jiems aiškinau, kad esu puikiai susipažinęs su tarybine baudžiamąja teise. Sėdins jie visų pirma ne tuos jaunuolius, kurie atsisakė nuo kariuomenės, bet sodins, kaip jie vadina, agitatorius. Tai visų pirma mus, kurie agituojam jus neiti į okupacinę kariuomenę. Ir kur logika mūsų gerbiamų deputatų? Kur logika? Kalbam apie tai, kad Lietuva - okupuota, negarbinga tarnauti okupacinėje kariuomenėje, tačiau jie, gavę iš partijos mikrafoną, kreipėsi į tautą ir smerkia tuos, kurie ar patys netarnauja, ar agituoja netarnauti kariuomenėje. Kur logika? Ir koks skirtumas, ar tarnauti šiandien okupacinėje kariuomenėje, ar konslagery? Jūs supraskit, kiek žūsta šiandien kariuomenėje lietuvių, kiek suluošinama! Manau, kad lagery tike nežūsta. Tai kodėl tada agituojami žmonės? Kodėl žmonės smerkiami tie, kurie ragina jaunimą pasinaudoti savo teise? Tarptautine teise ir lietuvių teise: netarnauti okupacinėje kariuomenėje. Kokią moralinę teisę turi mūsų deputatai agituoti nestoti į tą kariuomenę? Niekaip aš jų negaliu suprasti. Vakar kalbėjau su jais, taip ir neišsiaiškinom. Kas gi čia galų gale yra? Jeigu jūs bijot, aš, pvz, nevarčiau to žodžio, sakiau: jeigu jūs neišdrįstat kokioj nors akcijoje dalyvauti, tai būkit geri, t lėkit, nors kitų neatkalbėkit. Nedalyvaukit toj akcijoje. Man neaišku šiandien, ar čia sąjūdiečiai buvo nekviesti, ar jie patys nedalyvauja. Vakar, pvz, man gerbiamas SAUDARGAS aiškino, kad jie užstos tuos jaunuolius prieš kuriuos, okupacinė administracija taikys kokias tai sankcijas. Aš atsakiau, kad mes džiaugiamės: jeigu jūs bijot daugiau, bijot atiduoti, jeigu jūsų ta išmintinga diplomatija to reikalauja, tai jūsų reikalas. Mes neturim teisės. Ačiū, kad jūs remsite, kovosite už tuos jaunuolius, kurie pateks į kalėjimą. Gasdinti čia kalėjimų, manau, kad čia nereikalinga iš viso. Jeigu susirinks nemažai jaunuolių, esu giliai įsitikinęs, kad jie neišdrįs nei vieno iš jūsų sodinti. Ką jie padarys? Blogiausius atveju sugaus vieną po kito jus ir išvež. Vadinasi, reikia po vieną nevaikščioti, namuose nelikt be liudininkų. O šiaip jie į kaltinamųjų suolą, mano giliu įsitikinimu, jie šiandien nedrįs. Jeigu jus pasodins, tai jau bus politiniai kaliniai. O šiandien GARBAČIOVAS visam pasauliui triūbina, kad Tarybų Sąjungoje nėra politinių kalinių. Ir jie neišdrįs Lietuvos jaunimo, neišdrįs. Jiems labai nemalonus faktas, kalbos apie tai, kad Pabaltėje turime politinių kalinių. Liūdna,

14

kad ne tik tai sąjūdiečiai taip elgiasi, bet ir, pvz, tokios organizacijos, kaip Moterų sąjunga. Rinko 200 tūkstančių parašų, tai klaidina mūsų jaunimą. Klaidino, štai, viltį jiems piršo: jūs tikėkitės, jūs tarnausite Lietuvoje. Na, o jeigu ne šimet, tai kitais metais. Eikit, pavarkit, tegul jus daužo, o kitamet jau jūsų nedaužys, ar gražins į Lietuvą. Tai yra melas! Susirinkę ten moterėlės ir ką jos daro, tai aš nežinau. Kam ten tos jaunimo sąjungos reikalingos tos, ta Moterų sąjunga, kuri klaidina jaunimą?! Gali kad, pvz, aš gerbiu tenai, tačiau užvakar buvau politinių jėgų atstovų dispute Varėnoje. Varėnos Kultūros namuose "Karitas" paskaitė kreipimąsi. Viešpatie mano, tai vergų kreipimasis į tokius pačius vergus! "Štai susirinkim, lietuviai visada buvo išmintingi, pilni politinės nuovokos, sutiko išbandymus, ateikit, pasimelsim." Aš pripažįstu maldos svarbą, bet čia tai prisiminkim išmintį: klebono. Dirbk ir melskis. Tai dirbk, kovok, ką nors daryk ir melskis, o ne vien tik mes sueisim ir pasimelsim. Okupantas išsigas! Jis nebijo, okupantas! "Karitui" reikėtų prisiminti Antaną MACKEVIČIŲ. Tai turėtų būt jų simboliu, šis simbolis būtų jų vedlys į kovą už Lietuvą, o ne nuolankumas, vergiškas nuolankumas: neikit jūs, nubaus jus, ką gi motinos darys? O motinos argi ne tiek pat kentės, jeigu jų parsiveš savo vaikus iš kariuomenės! Man vakar deputatas dabartinės Lietuvos Aukščiausios tarybos sesijos ZABULIS, mes kartu su juo dirbom, pažįstami; štai ką kalbėjo: kad svarbiausia reikalingas protingas kompromisas. Aš jam išmetinėjau, kad jie negarbingai elgėsi šioj sesijoje. Tai garbingas, prątingas kompromisas geresnis už kvailą pergalę, jo žodžiais. Tai na, mes padarykim, sudarykim su okupantų protingą kompromisą! Kokį? Okupantas bijo duot Lietuvos jaunimui ginklą į rankas. Apie 40 tūkst. jaunuolių gautų ginklą. Ir jeigu jie tarnautų Lietuvoj, Pabaltijje, tai yra kumštis ginkluotas. Okupantas bijo, niekad to neleis. Tai padarykim kompromisą: nereikia jūsų ginklų, bet nereikalinga mums ir jūsų kariuomenė! Neimkit į kariuomenes ir bus kompromisas, mes sėdėsime namuose, neginkluoti, negasdinsim jūsų. Tai kompromisas, už tokį kompromisą. Tai protingas kompromisas. O jus ir toliau kviečiu tvirtai laikytis, jeigu kur nors pakvies ten į komisariatą, neit jokių būdu, nėra reikalo ko ten eit pas juos. Kartoju, kad po vieną nevaikščirot, nugriebs, išveš. Išveš toli, jūs žinokit, neteis jūsų, nors aš 100 procentų negarantuojau, bet 99 procentais, kad jie neišdrįs šiandien jūsų teist. Bet jūs turit saugotis. Jeigu jie sudarytų bylą, kur nutvertų, būkit geri, neatsakinėkit į tardytojų klausimus. Supraskit, net tarybinė teisė jums leidžia neatsakyti į tardytojų klausimus. Įtariamasis, kaip iš pradžių būna, o paskui ir kaltinama-

sis turi teisę neatsakyti nei į vieną tardytojo klausimą. Tai jūsų teisė juridinė, net tarybinės teisės pripažinta. Tikrai liudininkas privalo atsakyti. Tačiau liudininkas atsiminkit, gali pamiršti, nepažinti ir t.t. Niekada nereikalinga, patekus į jų rankas, kalbėti. Tas tik jus gali apsaugoti. O taip visi jūsų atsakymai visada bus kaip tai prieš jus panaudoti. Tad, vyrai, laikykitės, nepalūžkit, laikykitės ir nestokite į okupacinę kariuomenę. Jus gina tarptautinė teisė apie kurią kalbėjo. Aiškinkit taip: šių metų gegužės 18-ą dieną Lietuvos TSR Aukščiausioji taryba, kaip aukščiausia valdžia, tai yra jos sesija, priėmė Lietuvos suveremiteto įstatymą. Pagal kurį Lietuvos respublikos ir tarybų Rusijos 1920-ųjų metų liepos 12-os dienos Maskvos taikos sutartis nėra panaikinta. Vadinasi, ir toliau Lietuva yra tarptautinės teisės subjektas. Vadinasi, Lietuva yra nepriklausoma, tik okupuota. Kad Lietuva okupuota, pripažino ir Lietuvos T Aukščiausios tarybos komisija. Komisijos išvadas jūs žinote. Ženevos konvencija yra atspausdinta "Kauno aida". turėkit "Kauno aidą", turėk gegužės 19-os dienos "Tiesą" ir padarykit jos nuorašus, ir tiems tardytojams, ir tiems, kurie reikalaus jums ateiti išpažinti atlikti pas juos, siųskit šiuos nuorašus šitų dokumentų. Ir niekad neikit pas juos. Jūsų pusėj moralinė ir juridinė teisė. Linkiu jums drąsos!

Sąrašas, tie visi, kurie atidavę karinius bilietus bei prirašymo liudijimus, parašykite savo adresus ir būtinai telefonus. Kitoje pusėje ^{bus} sąrašas tėvų, kurių sūnus tarnauja okupacinėje kariuomenėje.

Na, čia šiek tiek, kas liečia dėl pilietybės. Aišku, tokios, kaip LTSR de jure nėra, yra tik de fakto. Todėl apie jokią pilietybę mes negalime kalbėti. Taigi, yra vienas ir pagrindinis momentas. Bet yra dar ir antras momentas. Pasižiūrėkime, jeigu jie sako: gerai, mes referendumo būdu išstosime iš Sąjungos. Na, gerai, prileiskime tokį variantą. Referendumo būdu išstosime iš Sąjungos. Tai ką aš dabar darčiau, jeigu aš būčiau, taip galvočiau. Pirmiausiai, suteikti LTSR pilietybę, aš sakau, iš principo negalima suteikt, nes nėra tokios valstybės. Aš apribočiau teisę visų komunistų. Ir vėl mes galim temtis ta pačia Ženevos konvencija, kurią, kaip minėjau, atspausdino "Kauno aidas" ir pažiūrėkime į 43 dalies 49-ą straipsnį. Kas ten parašyta? "Okupuojanti valstybė negali perkelti savo pačios dalies, civilinių gyventojų į jos okupuojamą teritoriją." Vadinasi, paprasčiausiai logiška išvada - tie visi, kurie ^{at}važiavo po 1940-ųjų metų 15-os dienos, yra neteisėtai atvažiavę. Ir tai ne kažkoks tai noras, ar nenoras, bet tai yra pripažinta tarptautinės teisės. Ir vėl pasirašyta Tarybų Sąjungos. Matote, kaip man ne kartą teko su OZOLU kalbėti, aš jam uždaviau klausimą. Sakau: gerbiamas OZOLAI, jūs skirkite dvi sąvokas - tautinė mažuma ir kolonistas. Pasirodo, filosofas neatskiria. O čia yra du skirtingi dalykai. Tautinės mažumos, kada būna kitataučiai pasikviečiami, kada yra nepriklausomybė, suverenitetas kada savarankiška valstybė kviečiasi. Ar Vytauto Didžiojo laikas, ar Antano Smetonos laikais, nesvarbu. Nepriklausomybės metais. Bet, tačiau, kada yra teritorija, šalis, valstybė okupuota ir yra atkeldinami gyventojai, jie jau turi statusą ne tautinės mažumos, tai yra tarptautiniu požiūriu, bet kolonistų. Dėl to ir buvo įtraukta į Ženevos konvenciją šita, dėl to, kad neišnyktų mažos tautos. Kad nebūtų atskiesta. Tai dar čia ir kitas momentas. O dar visiems gerai pagarsėjęs Maskvos Etnografiniame institute gulintis planas, kad kiekvienoje respublikoje turi gyventi ne daugiau 60 procentų vietinių gyventojų, aborigenų, o sostinėse - ne daugiau 40 procentų. Pažiūra, 10,5 procentai, I - visai gerai bus. Daugiau - ne. Arba kaip apie įmones gali pasakyti?! Kiek yra įmonių pastatyta, įmonių - nėra vinių, grynai, kad būtų vykdoma rusifikacija.

Ištarsiu Antanas TURMOSA?, Lietuvos prieš okupacinę partizaniją. Klausykite.

Brangūs tautiečiai, šiandien mes susirinkome ypatingui reikalui: tai spręsti mūsų atžalyno, mūsų jaunimo klausimą. Kad okupantas nepasinaudotų, ne tik kad naudotųsi mūsų teritorija, mūsų žeme, bet ir mūsų krauju. Jos jo atsigėrė pakankamai. Kad šitas nebūtų daromas, turi pagal visą ką būti parinktos prielaidos. Niekada veiksmo nepanaikinsi, jeigu nepanaikintos yra jo prielaidos. O kokios gi prielaidos? 1940-ais metais okupavo Lietuvą ir, okupacijos padedama, komunistų partija išlipo į vadovaujantį vaidmenį. Uzurpavo valdžią. Ir dabar, komunistų vadovaujami, mes ir toliau žudom savo sūnus, nešam vergišką pareigą Sibiro dykumose. Kas gi ta Komunistų partija, net avangardinė /neb. sak./ Konstitucija užsiėmė avangardine veikla. Sovietų Sąjungos Komunistų partija, tai sunaikintas valstybingumas. Sovietų Sąjungos. Komunistų partija - tai masinis teroras. Sovietų Sąjungos Komunistų partija - tai sulaukėjimas ir išsigimimas. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai NKVD ir KGB rūsiai ir kankinimų kameros. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai Šiaurės pakrantėse kovojantys tremtinių kaulai. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai masinis teroras Vengrijoje. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai tankų vikšrais sumaitoti motinų kūnai su kūdikiais ant rankų Čekoslovakijoje. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai tūkstantinės aukos Afganistane. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai guminių lazdu baliu Gedimino aikštėje. Sovietų Sąjungos komunistų partija, tai kastuvėliais suskaldytos galvos Gruzijoje. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai sušaudyti studentai Kinijos miestų gatvėse. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai tautos išniekinti lavonai miestelių gatvėse ir aikštėse. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai išniekinti kryžiai ir šventos bažnyčios. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai užnuodyta žemė ir oras. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai ežerai ir upės, virtę srutų kanalais. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai niekam tikusi pramonės produkcija. Sovietų Sąjungos komunistų partija - tai tuščios parduotuvių lentynos. Sov. Sąj. kom. partija - tai fizinis arba moralinis ištisų tautų sunaikinimas. Todėl mes turime, brangūs tautiečiai, piestu atsistoti prieš šitą. Ir ne kurių vadeivų mūsų, kitaip aš negaliu pavadinti, kvietimas per televiziją, trukdymas tiesiog padėti karinius bilietus, pasipriešinti šitai okupacinei valdžiai, tai niekas kitas, kaip meškos paslauga savajai tautai. Ir labai gaila, kad tokių sąjūdiečių yra daug kur kitur. Paimkim Druskininkus. Ten kaip tik reikia kietos rankos, nes gan migruojantis miestas, pravažiuoja daug iš Rusijos gilumos. O ką gi Sąjūdis padaro? Vieną kartą aš asmeniškai kreiu

pliausi į Sąjūdžio tarybą. Man buvo pasakyta: "Gerbiamasis, tu truputį sumaišei - darbo kolektyvas yra sau, Sąjūdis yra sau, darbo kolektyvo reikalai yra sau, o Sąjūdžio reikalai - sau. Prašau, būk malonus, šito nemaišyk." Tai kas gi tada Sąjūdis, jeigu ne kolektyvas, ne visuomenė, ne tauta? Tai ką, keletas apsišaukėlių? Iššokusių ant tautos atgimimo bangos. Man atrodo, kad nekreipkime į tai dėmesio, nelaikykime ambicijų. Labiau suglauskime pečius ir drąsiai stokim į kovą, nes, jeigu mes žinome, kad ji yra teisi, mes ją turime laimėti. Tad pirmyn, brangūs broliai už laisvę ir nepriklausomybę!

S. BUŠKEVIČIUS

Aš galvoju, iš principo, koks skirtumas kokia komunistų partija, Lietuvos komunistų partija, Žemaitijos, Prancūzijos, Tarybų Sąjungos? Juk ideologija ta pati. Ko verta ideologija, kuri praktikoje pagimdo Stalinius, raslanus, berijas, čiaušeskus, brežnevus, visus kitus? Tik teritorijos požymiu? Dabar galima sakyti: "Anie iškraipė, deformavo socializmą, mes pastatysime naują." Tai galima sakyti, kad Hitleris ir Musolinis truputį iškraipė nacionalsocializmą ir fašizmą, rasime naujų geresnių žmonių, dorų fašistų ir bus gerai viskas. Ne, koks buvo projektas, planas, taip jis ir buvo vykdomas praktikoje. Tarp kitko Stalinas laikėsi marksizmo-leninizmo nuo A iki Z, nieko nedeformavo. Reikia keisti projektą, planą, iš principo viską pakeisti. Tai ką, dar mes rizikuosime su nauju socializmu? Ačiū, žmonės nenori rizikuoti. Taip kad nesusižavėkime šitais dalykais. Išlieka komunizmo ideologija. Komunizmas, fašizmas ir nacionalsocializmas yra vieno sodo vaisiai, turi tą patį teorinį pagrindą, tik formos skiriasi. Iš pradžių tik atrodo, kad yra antipodai, tačiau yra teorinis bendrumas, todėl rado bendrą kalbą Stalinas ir Hitleris.

TUMOSA

Dėl komunistų partijos. Komunistų partija, atsiminkim draugai, tai chameleonas, ji kiekvienu momentu keičia savo spalvą, kad neišsiskirtų iš visuomenės. Atseit, geras. Pasinaudodamas mūsų gerbiamo pono Sniečkaus žodžiais, kuriuos buvo pritaikęs buožėms per I-ą kolūkiečių suvažiavimą. Aš jo transkripciją pritaikiau komunistams- komunistų partija, atsiminkis, tai gyvatė, kuri kasmet keičia savo odą, bet palikdama savo išnarą nuodingų dantų nepameta. Atsiminkim tai kiekvieniame žingsnyje.